

Εισηγήτρια: ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΓΚΙΝΗ

Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου κλάδου ΠΕ70 (Δασκάλων)
1ης Ενότητας Δημοτικών Σχολείων του ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Πελοποννήσου

email: kgini@sch.gr

Διεύθυνση WEBEX :<https://minedu-primary2.webex.com/meet/kgini>

Συνθήκες διδασκαλίας και μάθησης

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΝΕΟΔΙΟΡΙΣΤΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΠΕ.ΚΕ.Σ. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σεπτέμβριος 2022

Διδασκαλία (ορισμός)

Η διδασκαλία, σύμφωνα με την εξελικτική θεώρηση που έχει διατυπωθεί από τη Scheunpflug (2001), αποτελεί **πολιτισμική επινόηση**, βάσει της οποίας ένα άτομο συνδέει την ατομική του ανάπτυξη με τα πολιτισμικά αγαθά και τους αξιακούς προσανατολισμούς μιας κοινωνίας.

Η Διδασκαλία

Σε μετανεωτερικές κοινωνίες, όπως η κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας:

- επιτρέπει την προετοιμασία του ατόμου που αναπτύσσεται με προσανατολισμό το μέλλον.
- σταδιακά συμπεριλαμβάνονται στις διαδικασίες μάθησης και οι νέες Τεχνολογίες στα περιεχόμενα των ειδικών γνωστικών αντικειμένων
- μαθαίνει να **διατηρεί στη μνήμη του ό,τι είναι χρήσιμο** για την αναπτυξιακή του κοινωνική ένταξη και να «ξεχνά» ότι δεν είναι άμεσα χρήσιμο.

Βασικές επιστημονικές θέσεις για τη παραγωγή της μάθησης και την οικοδόμηση της γνώσης

Ο άνθρωπος μαθαίνει αυτό που αναγνωρίζει ο ίδιος ως αναγκαιότητα να μάθει. Αυτή είναι μια βασική διάσταση της έννοιας της μάθησης και η αναίρεσή της αναιρεί την ίδια τη διαδικασία της μάθησης.

E. R. Hilgard & G. H. Bower, Theories of learning

Η εναρμόνιση της διδασκαλίας με τη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης

Η μάθηση ως σκόπιμη τροποποίηση της συμπεριφοράς

Ο παραδοσιακός τύπος διδασκαλίας και οργάνωσης της μαθησιακής δραστηριότητας, που κυριαρχεί στη βασική εκπαίδευση, είναι

η μεταφορά της γνώσης από τον επαΐοντα – δάσκαλο στο αδαή – μαθητή

«Διδαχθέν αλλά όχι εμπεδωμένο»

«εμπεδωμένο αλλά όχι εφαρμοσμένο στη ζωή»

Ο ίδιος ο χαρακτήρας της μαθησιακής δραστηριότητας δεν αναδεικνύει την ανάγκη διδασκαλίας, τρόπων μελέτης, μεθόδων επεξεργασίας και στρατηγικών.

« Η προσαρμογή στην ορθή απάντηση» (right answer fixation)

Treffinger (1984)

Ενώ μεταξύ των 4χρονων η δημιουργική παραγωγή των ιδεών βρίσκεται στο 50%, πέφτει στο 25% κατά τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και επανέρχεται στο 50% στα χρόνια της ανώτατης εκπαίδευσης
Οι αμοιβές παρεμβαίνουν αρνητικά στη δημιουργική διαδικασία μειώνοντας την ευελιξία.

«Η εκπαίδευση...σκοτώνει τη
δημιουργικότητα»
"Sir Ken Robinson" (2006)

**Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί ευνοϊκές
συνθήκες** κατά τη διδακτική του πράξη...

*Να είσαι έξυπνος και
πανούργος-
αγόρι 6 χρονών
Να παράγεις κάτι με
έμπνευση-
μητέρα 3 παιδιών
Η κινητήρια δύναμη για
μάθηση-
νηπιαγωγός
Να εκπληρούμε τις
δυνατότητες μας –
Λέκτορας*

(Ορισμοί Δημιουργικότητας)

- Η **δημιουργικότητα** σχετίζεται με την αποκλίνουσα σκέψη η οποία ενεργοποιεί το δεξιό ημισφαίριο του εγκεφάλου.
- Η δημιουργικότητα εμπεριέχει το στοιχείο της χαράς και αναπτύσσεται μέσα από τις εμπειρίες και την εκπαίδευση.
- Προϋποθέτει επίμονη εργασία και ουσιαστική ενεργοποίηση του ίδιου του ατόμου.
- Προϋπόθεση είναι η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για ανάπτυξη της δημιουργικότητας ανάμεσα στα παιδιά.

Η εναρμόνιση της διδασκαλίας με τη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης

Η ποιότητα της συλλογικής λειτουργίας μέσα στη μαθησιακή δραστηριότητα

L. Vygotsky, Νους στην κοινωνία, Η ανάπτυξη των ανώτερων ψυχολογικών διαδικασιών, 1997, σελ. 104

Ο τρόπος με τον οποίο τίθεται το πρόβλημα της γνώσης στον μαθητή (κοινωνική διάσταση) επηρεάζει το είδος και την ποιότητα των εσωτερικών ψυχολογικών διεργασιών, που οδηγούν στη συγκρότηση της αναπαράστασης της σχολικής γνώσης.

Τις πτυχές της σχολικής γνώσης θα μπορούσαμε να τις εντάξουμε σε δυο βασικές διαστάσεις:

(α) στη νοερή (εσωτερική) αναπαράσταση της γνώσης (ψυχολογική)

Και (β) στη σημασία που έχει για τον μαθητή η σχολική γνώση, η οποία περιέχει όλα εκείνα τα στοιχεία που συνδέονται με τη γνώση, ως περιεχόμενο της σχέσης του μαθητή με τον εαυτό του και τους άλλους (κοινωνική)

H. Blumer, Symbolic interactionism, Perspective and method

- Το θέμα της ένταξης και αποδοχής των μαθητών στην ομάδα των συνομηλίκων αποτελεί για τον εκπαιδευτικό στοιχείο της δικής του επαγγελματικής ταυτότητας.

Αν και οι περισσότερες ενεργητικές αντιδράσεις που εντοπίζονται, έχουν ως αφετηρία περισσότερο την ανθρώπινη ευαισθησία παρά την παιδαγωγική ευθύνη.

- Λόγω της μεγάλης σημασίας που έχει αυτό το θέμα για την κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών μέσα στο σχολικό περιβάλλον, είναι αναγκαίο να προβληματιστούμε κατά πόσο αυτό το πεδίο αποτελεί ή όχι τομέα της παιδαγωγικής μας ευθύνης.

Η σημασία της ένταξης και αποδοχής στην ομάδα των συνομηλίκων

Συνήθη εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση

- *Η διαφορετική γλώσσα*
- *Οι διαφορετικοί πολιτισμικοί κώδικες*
- *Εμπόδια λόγω πρακτικών δυσκολιών στην καθημερινή ζωή*
- *Εμπόδια λόγω ψυχολογικών δυσκολιών*

Από Μάρτιο του 2020 έχουμε
«ιδιαίτερες» συνθήκες
εκπαιδευτικής λειτουργίας και
ανάδειξης παιδαγωγικών,
διδακτικών και ψυχοκοινωνικών
προβλημάτων

πηγή: ΕΣΨ ΕΚΠΑ

Άξονας 1: Διάγνωση μαθησιακής
κατάστασης

Άξονας 2: Κάλυψη ενδεχόμενων
μαθησιακών κενών

Άξονας 3: Εμπλοκή και ενεργός
συμμετοχή μαθητών/τριών

Άξονας 4: Μέριμνα για τις τάξεις
μετάβασης

Βασικά ερωτήματα

Πώς να λάβω υπόψη μου τις δεξιότητες και τις γνώσεις των μαθητών

Τί γνωρίζω για την τάξη;

Ποιά χαρακτηριστικά της τάξης πρέπει να λάβω υπόψη μου και να ανταποκριθώ σε αυτά;

Πώς θέλω, ή πώς πρέπει να ηγηθώ της τάξης (επικοινωνία, κοινωνική συμπεριφορά, διαταραγμένες σχέσεις, κ.λπ.);

Ποιά είναι η ατμόσφαιρα στην τάξη (εξελίξεις στην ομάδα, δεσμοί φιλίας, ξένοι, κλπ.);

Ποιές συμβάσεις πρέπει να τηρούνται (γλώσσα, καθήκοντα, διάταξη καθισμάτων, κανόνες κοινωνικής αλληλεπίδρασης, τελετουργίες, ειδικές εκδηλώσεις, τελετές και πάρτυ, κ.λπ.);

Ποιό είναι το μέγεθος της τάξης, και ποια είναι η δομή της (φύλο, πολυπολιτισμική ετερότητα, κ.λπ.);

Πώς να λάβω υπόψη μου τις διδακτικές μου δεξιότητες και τις γνώσεις μου

Τι γενική εμπειρία, δεξιότητες
και γνώσεις έχω;

Σε ποιο βαθμό είναι ελλιπείς
οι γνώσεις μου – αναφορικά
με το περιεχόμενο και το
αντικείμενο, τους στόχους, τις
κατάλληλες μεθόδους
διδασκαλίας και τις
διαδικασίες μάθησης;

Σε ποιους τομείς επιθυμώ να
μάθω περισσότερα για τον
εαυτό μου (γνώσεις, μεθόδους
διδασκαλίας, επαγγελματικές
δεξιότητες, προσωπικά
προσόντα, ρουτίνα, κλπ.);

Ποιο είναι το θεωρητικό
πλαίσιο, ή η απλουστευμένη
εκδοχή κάποιας θεωρίας, που
καθοδηγεί τη δουλειά μου ως
εκπαιδευτικό;

Πώς θα περιέγραφα και θα
χαρακτήριζα τη σχέση μου με
τους μαθητές μου;

Πού βρίσκονται τα
προσωπικά μου όρια όσον
αφορά τις ώρες εργασίας, το
άγχος, κ.λπ.;

Πώς μπορώ να μειώσω το
φόρτο εργασίας μου με
καλύτερο προγραμματισμό,
τόσο της δουλειάς όσο και
άλλων δραστηριοτήτων μου;

Λαμβάνω υπόψη γενικές συνθήκες διδασκαλίας και μάθησης

Πώς υπολογίζω τον χρόνο μέσα στη μέρα ή στο διδακτικό έτος, και τον διαθέσιμο χρόνο διδασκαλίας;

Πώς έχει οργανωθεί η αίθουσα;

Πώς είναι εξοπλισμένο το σχολείο: ποσότητα και ποικιλία αιθουσών, διαθέσιμα μέσα, υλικά, κ.λπ.;

Ποιο είναι το πλαίσιο που παρέχεται από την άποψη της σχολικής κουλτούρας (κοινά προγράμματα, ομαδική εργασία και υποχρεώσεις της ομάδας, συνεργασία με τους γονείς, τις αρχές ή ειδικούς για παιδιά με ειδικές ανάγκες, κ.λπ.);

Τι σημαίνει προγραμματισμός

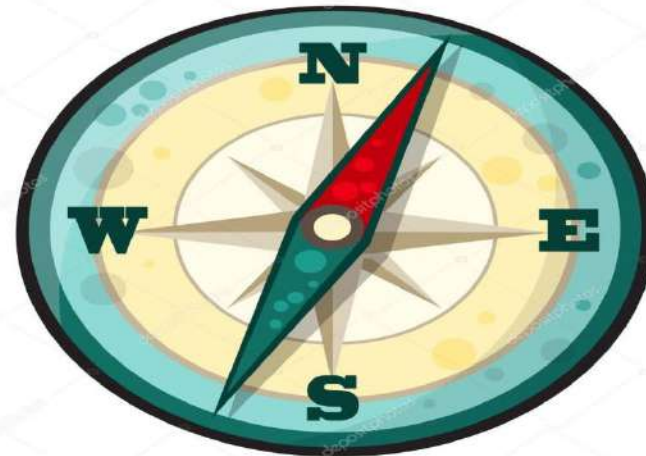
- **ΟΡΙΣΜΟΣ:** ο σχεδιασμός/ προγραμματισμός σημαίνει να αποφασιστεί προκαταβολικά

- ❖ τι θα γίνει

- ❖ πώς θα γίνει

- ❖ πότε θα γίνει

- ❖ ποιός θα το κάνει
Donnell, 1984)

(σύμφωνα με Koontz & O')

Γιατί προγραμματισμός;

«Πρόγραμμα; Ποτέ δεν έχω καιρό να
προγραμματίσω.

Ζω μέρα τη μέρα απλώς προσπαθώντας να επιβιώσω»

Τι προσφέρει ο προγραμματισμός;

- Ο βασικός σκοπός του προγραμματισμού είναι να θέσει τους στόχους και να βοηθήσει στην επίτευξή τους να λειτουργήσει σαν πυξίδα.

Λειτουργεί ευεργετικά με τρεις τρόπους:

- 1. Έχει ένα προστατευτικό ρόλο αφού, ελαχιστοποιεί την αβεβαιότητα και το ρίσκο κάθε εγχειρήματος
- 2. Λειτουργεί «επιθετικά», αφού αναζητά και εκμεταλλεύεται πιθανές ευκαιρίες ενώ
- 3. διαμορφώνει και προϋποθέσεις συντονισμού στις συνεργασίες

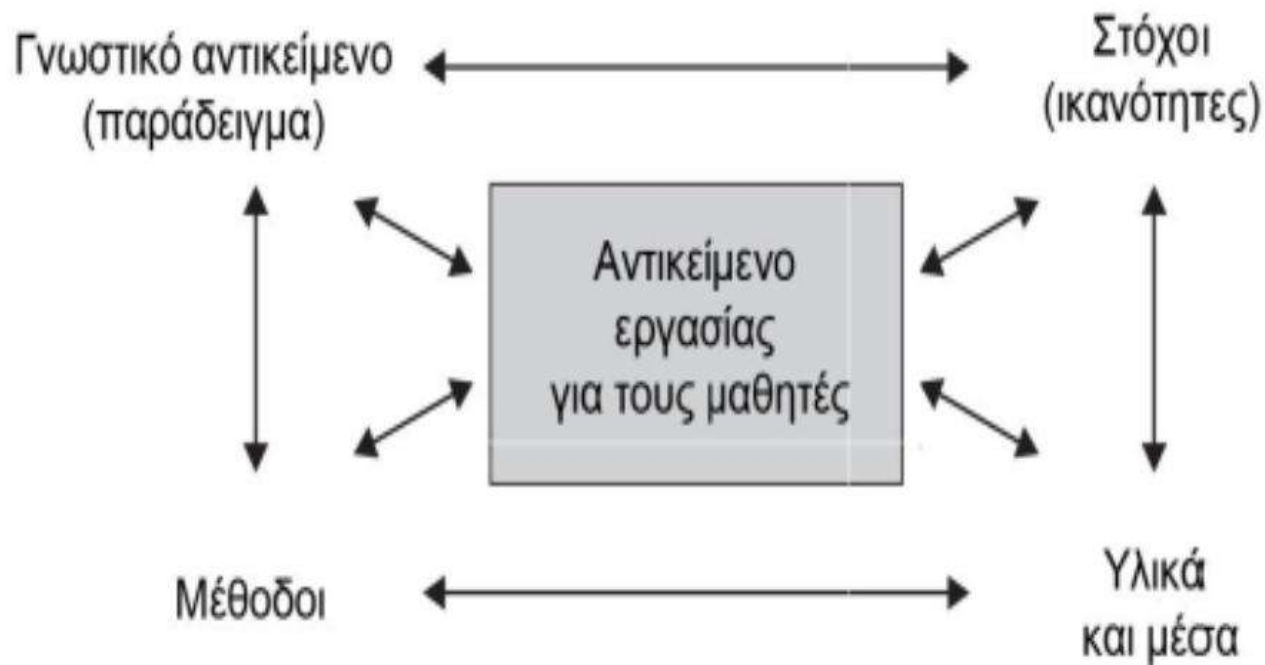

- Συνεδρίαση συλλόγου στην αρχή της σχολικής μονάδας (δεδομένα από ανατροφοδοτική αποτίμηση προηγούμενου έτους, απόψεις σχολικού συμβουλίου, στοιχεία για σχολική μονάδα: μαθητικός πληθυσμός, ιδιαιτερότητες...)
- Θεματικοί άξονες: Κλίμα σχολείου & σχολική ζωή – Σχολικός χώρος/Υλικοτεχνική υποδομή – Διδασκαλία & μάθηση – Σχέσεις σχολείου με γονείς, κοινότητα & φορείς, Δράσεις σχολείου, Φοίτηση & διαρροή
- Άξονες ανάλυσης: Δυνατότητες – αδυναμίες – ευκαιρίες – εμπόδια
- Καθορισμός δράσης
- Διαμόρφωση κριτηρίων αποτίμησης

με πιθανή συνδρομή από στελέχη του ΠΕ.Κ.Ε.Σ., του Κ.Ε.Δ.Α.Σ.Υ., μέλη Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., κ.τλ.

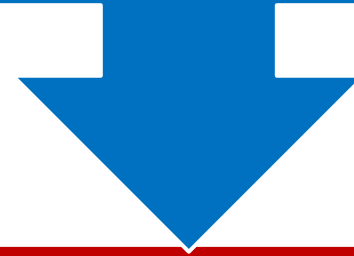
Σχεδιασμός μαθήματος

- Κανένας σχεδιασμός μαθήματος δεν είναι δυνατός χωρίς να σκεφτούμε όλα αυτά τα διδακτικά και τα μαθησιακά στοιχεία και την διασύνδεσή τους. Μια αλλαγή σε μια θέση θα επηρεάσει τις άλλες. Από την άλλη πλευρά, το γνωστικό αντικείμενο μπορεί να αντικατασταθεί για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου, και το αντίστροφο.

Ποιες είναι
οι βασικές
μου στάσεις
απέναντι
στους
μαθητές;

Η ενσυναίσθηση, η αφοσίωση (ανταπόκριση στα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις απόψεις και τις ανάγκες), καλοπροαίρετη αποδοχή (η προσωπική εκτίμηση δεν εξαρτάται από οποιεσδήποτε συνθήκες), ειλικρίνεια, σταθερότητα, αξιοπιστία.

Ηγεσία σε ένα πνεύμα εκτίμησης και σεβασμού (συναισθηματική αφοσίωση, επαγωγική σκέψη, “στιβαρός” έλεγχος, υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης και της δημοκρατίας).

Επανεξετάζουμε τον ρόλο του εκπαιδευτικού από μια δημοκρατική οπτική

- Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να καθοδηγούν αλλά και να συνοδεύουν την τάξη. Αυτό είναι το καθήκον τους. Θα πρέπει να αποφασίζουν σχετικά με διάφορα πράγματα και επίσης να ελέγχουν τα πάντα. Αυτό που **δεν πρέπει να κάνουν** οι εκπαιδευτικοί είναι να στοχεύουν επίσης στον έλεγχο των διαδικασιών σκέψης και προσωπικής ανάπτυξης των μαθητών τους.
- **Ο/η εκπαιδευτικός γίνεται ένα πρότυπο για τους μαθητές του.**
 - *Πώς αντιμετωπίζει ο ίδιος τις συγκρούσεις;*
 - *Ποια εικόνα για τους ανθρώπους προωθεί;*
- Είναι σαφές, ωστόσο, ότι σύμφωνα με την μαθησιακή περίπτωση, την διάθεση της ημέρας, τις επικίνδυνες στιγμές ή το προφίλ της ομάδας των μαθητών, κ.λπ., μπορεί να έχει νόημα να είναι κανείς πιο αυταρχικός ή πιο δημοκρατικός.
- Σε γενικές γραμμές, είναι σημαντικό να σημειωθεί το εξής: **ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνομαι ένα άτομο ως εκπαιδευτικό θα αφήσει αποτύπωμα στην καθημερινή μου δουλειά με τους μαθητές.**

Επανεξετάζουμε την πειθαρχία και την τάξη από μια δημοκρατική οπτική

Η τάξη είναι απαραίτητη σε όλες τις περιστάσεις.

Τα όρια είναι απαραίτητα. Οι κανόνες μπορεί να είναι λανθασμένοι ή ακατάλληλοι. Αλλά εφ' όσον δεν έχουν αντικατασταθεί πρέπει να γίνονται σεβαστοί. Θα πρέπει, ωστόσο, να είναι δυνατόν να αλλάξουν.

Από την αρχή, τα παιδιά θα πρέπει να συμμετέχουν στη δημιουργία και εφαρμογή των κανόνων. Μόνο με αυτό τον τρόπο είναι δυνατόν να ταυτιστούν με τους κανόνες.

Το ομαδικό πνεύμα πρέπει να αντικαταστήσει τον ανταγωνισμό στην τάξη. Μια φιλική ατμόσφαιρα στην τάξη είναι ζωτικής σημασίας.

Οι κοινωνικές δεξιότητες του εκπαιδευτικού συμβάλλουν ουσιαστικά σε αυτή την κατεύθυνση (δημοκρατική ηγεσία, ανάπτυξη αισθήματος του ανήκειν στην ομάδα, δημιουργία σχέσεων, κ.λπ.).

Οι μαθητές, κορίτσια και αγόρια, θα πρέπει να ενθαρρύνονται να εξερευνούν κάτι καινούργιο και να μαθαίνουν από τα λάθη.

Εντός των ορίων, πρέπει να είναι δυνατή η άσκηση ελευθεριών. Μόνο με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατόν να αναπτυχθεί η ατομική ευθύνη.

Η πειθαρχία και η τάξη θα γίνουν αποδεκτές και οι μαθητές θα συμμορφώνονται με αυτές περισσότερο πρόθυμα αν τους βοηθούν να εκφράσουν τον εαυτό τους, και αν συμβάλλουν στο να αναπτύξει η ομάδα ικανοποιητικές σχέσεις και συνθήκες εργασίας.

Η πλαϊνή λίστα δίνει μια ιδέα για το που μπορεί να τοποθετήσει κανείς τον εαυτό του. Είναι σαφές, ωστόσο, ότι σύμφωνα με την μαθησιακή περίσταση, την διάθεση της ημέρας, τις επικίνδυνες στιγμές ή το προφίλ της ομάδας των μαθητών, κ.λπ., μπορεί να έχει νόημα να είναι κανείς πιο αυταρχικός ή πιο

δημοκρατικός •

Μαθησιακή περίσταση

Σχετικά αυταρχικός	Εγώ	Σχετικά δημοκρατικός
Ηγεμονικός		Ηγέτης
Απότομη φωνή		Φιλική φωνή
Διαταγή		Πρόσκληση, παράκληση
Επιβολή		Επιρροή
Πίεση		Πρόταση
Απαίτηση συμμόρφωσης		Όφελος μέσα από τη συνεργασία
Επιβολή εργασιών		Προσφορά ιδεών
Συνεχής κριτική		Συχνή ενθάρρυνση
Συχνή τιμωρία		Συχνή υποστήριξη και βοήθεια
«Γιατί σου το λέω εγώ»!		«Ας το συζητήσουμε»
«Εγώ αποφασίζω, εσύ υπακούς»!		«Θα κάνω μια πρόταση και θα σε βοηθήσω να αποφασίσεις»
Αποκλειστική ευθύνη για την ομάδα		Συνυπευθυνότητα με και στην ομάδα

Πώς να δημιουργήσουμε δημοκρατική ατμόσφαιρα στην τάξη

Τι υποστηρίζω και με ποια
στάση;

Ποια στάση διαλέγω για αύριο,
για την επόμενη εβδομάδα, τον
επόμενο χρόνο;

Πώς ενεργώ ως εκπαιδευτικός
ώστε να ωφελείται το σχολείο
μου από την μαθησιακή μου
πρόοδο;

Βραχυπρόθεσμοι στόχοι	Μεσοπρόθεσμοι στόχοι	Μακροπρόθεσμοι στόχοι
Ο/η εκπαιδευτικός μειώνει την χρήση ιδιαίτερα αυταρχικών εκφράσεων	Ο/η εκπαιδευτικός αναπτύσσει τη συνήθεια να χρησιμοποιεί αναστρέψιμες εκφράσεις	Αμοιβαία κατανόηση μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικού
Ο/η εκπαιδευτικός αιτιολογεί την επιλογή του για τα θέματα και τα υλικά	Ο/η εκπαιδευτικός προσφέρει εναλλακτικά θέματα και υλικά διδασκαλίας	Κοινός σχεδιασμός του μαθήματος από τους μαθητές και τον/την εκπαιδευτικό
Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί τους μαθησιακούς στόχους στους μαθητές	Ο/η εκπαιδευτικός προσφέρει εναλλακτικούς μαθησιακούς στόχους στους μαθητές	Κοινός σχεδιασμός των μαθησιακών στόχων από τους μαθητές και τον/την εκπαιδευτικό
Ο/η εκπαιδευτικός αιτιολογεί την επιλογή του για τις διδακτικές μεθόδους	Ο/η εκπαιδευτικός προσφέρει εναλλακτικές επιλογές για τις διδακτικές μεθόδους	Κοινός απόφαση για τις διδακτικές μεθόδους από τους μαθητές και τον/την εκπαιδευτικό
Ο/η εκπαιδευτικός αιτιολογεί την βαθμολογία του για την επίδοση των μαθητών	Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί προβλήματα στη βαθμολόγηση	Αυτο-αξιολόγηση από τους μαθητές
Εισαγωγή στους δημοκρατικούς τρόπους επίλυσης σύγκρουσης	Ο/η εκπαιδευτικός παύει να κάνει χρήση της εξουσίας του για την επίλυση συγκρούσεων	Επίλυση συγκρούσεων μέσω συνεργασίας και επικοινωνίας
Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί τις αρχές της οργάνωσης για την δουλειά μέσα στην τάξη	Εξετάζονται οι προτάσεις των μαθητών για την οργάνωσης της δουλειάς	Οι μαθητές συμμετέχουν στις αποφάσεις για την οργάνωσης της δουλειάς στην τάξη

Λίστα ελέγχου αυτο - αναστοχαστική διαδικασίας

- Πώς έχω ενεργοποιήσει τη μαθησιακή διαδικασία;
- Πώς μπορώ να διατηρήσω το ενδιαφέρον των μαθητών για το περιεχόμενο;
- Οδηγήθηκαν οι μαθητές σε κεντρικά προβλήματα ή εργασίες;
- Είναι ορατό το επίκεντρο ενός διδασκόμενου μαθήματος;
- Πόσες ερωτήσεις έκανα;
- Τι είδους ερωτήσεις έκανα;
- Τι είδους ερωτήσεις έκαναν οι μαθητές;
- Ήταν οι ερωτήσεις σχετικές με τα προβλήματα ή τις εργασίες;
- Ποιες συνεισφορές των μαθητών πυροδότησαν ποιες ερωτήσεις;
- Άκουσα τους μαθητές;
- Τηρήθηκαν οι συμφωνηθέντες κανόνες επικοινωνίας στην τάξη;
- Πώς αντέδρασα στις συνεισφορές των μαθητών;
- Επανέλαβα τις συνεισφορές των μαθητών λέξη προς λέξη;
- Χρησιμοποίησα στερεοτυπικές μορφές ενίσχυσης;
- Ήταν η διάδραση μεταξύ των μαθητών υποβοηθούμενη;
- Ποιο ήταν κατά προσέγγιση το ποσοστό της δικής μου συνεισφοράς;
- Ποιο ήταν κατά προσέγγιση το ποσοστό της συνεισφοράς των μαθητών;
- Υπήρξαν μαθητές με εξαιρετικά υψηλό ποσοστό συνεισφοράς;
- Ποια ήταν η συμμετοχή των κοριτσιών σε σύγκριση με τα αγόρια;
- Τι είδους συνεισφορά είχαν οι λεγόμενοι «δύσκολοι» μαθητές;
- Επικεντρώθηκα σε ορισμένους μόνο μαθητές;
- Πώς προέκυψαν καταστάσεις σύγκρουσης;
- Ποια ήταν η πορεία των συγκρούσεων;
- Πώς αντιμετωπίστηκαν οι συγκρούσεις;
- Ήταν οι εργασίες που δόθηκαν κατανοητές από τους μαθητές;
- Πώς εντάχθηκαν οι εργασίες στην όλη διαδικασία;
- Τι είδους υποστήριξη παρείχα;
- Πώς παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα;
- Πώς καταγράφηκαν η γνώση, οι ιδέες ή οι διαπιστώσεις;
- Άλλες ερωτήσεις;

Όταν χρησιμοποιούνται κατάλογοι ελέγχου, όπως αυτός, πρέπει να σημειωθεί ότι η χρήση του έχει νόημα μόνο αν γίνεται επί τη βάσει μιας στέρεης, επιστημονικά θεμελιωμένης και εμπειρικά εξασφαλισμένης γνώσης σχετικά με τη διδασκαλία και τις επιπτώσεις της. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, η απλή απάντηση στις ερωτήσεις θα οδηγήσει σε μια υποχρεωτική πράξη και τίποτα άλλο. Δεύτερον, οι περισσότεροι από τους καταλόγους που χρησιμοποιούνται είναι κάτι σαν ένας συμφυρμός διαφορετικών πτυχών, αλλά δεν αποτελούν μια πλήρη συλλογή όλων των πτυχών που θα μπορούσαν να προκύψουν σε ένα συγκεκριμένο μάθημα. Ως εκ τούτου, κατά τη χρήση καταλόγων ελέγχου είναι υψίστης σημασίας να τους αφήνουμε πάντα ανολοκλήρωτους ή να διατηρούμε κάποιο χώρο για πτυχές που δεν μπορούν να προβλεφθούν.³⁶

36. Becker G. E. (1998), *Unterricht auswerten und beurteilen*, Beltz, Weinheim.

Αποτελεσματικές διδακτικές τεχνικές : *Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (1)*

Ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να γνωρίζει τις βασικές προϋποθέσεις για τον χωρισμό των μαθητών σε ομάδες εργασίας, αλλά και τις διαδικασίες συντονισμού και εμπύχωσης των ομάδων προκειμένου να συμμετέχουν ισότιμα και ευχάριστα όλοι οι μαθητές.

Οι εθνοπολιτισμικά διαφορετικοί μαθητές μπορούν πολύ ευκολότερα να λειτουργήσουν στο πλαίσιο των μικρότερων ομάδων εργασίας απ' ότι στην ολομέλεια της σχολικής τάξης.

Αξιοποίηση τεχνικών της δραματικής τέχνης (2)

Καθοριστικός είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού, ο οποίος πρέπει να γνωρίζει καλά τα στάδια εφαρμογής των συγκεκριμένων μεθόδων, να λειτουργεί ενθαρρυντικά για τους μαθητές, να βοηθά στην υπέρβαση των πιθανών εμποδίων και δυσκολιών και να υπενθυμίζει στους μαθητές το σκοπό πραγματοποίησης του συγκεκριμένου παιχνιδιού ρόλων ή προσομοίωσης, αποφεύγοντας την πιθανότητα η διαδικασία πραγματοποίησης να καλύψει ή, σπάνια, να ακυρώσει το σκοπό.

Αξιοποίηση των αφηγήσεων (3)

Οι αφηγήσεις, και ιδιαίτερα οι αυτοβιογραφικές αφηγήσεις, είναι οι φωνές των μαθητών και ιδιαίτερα των μαθητών που δεν έχουν ‘φωνή’, δηλαδή εκείνων που προέρχονται από την μη κυρίαρχη εθνοπολιτισμική ομάδα (Μάγος, 2013).

Αν και η μη επαρκής γνώση της γλώσσας εκ μέρους των αλλόγλωσσων μαθητών μπορεί στην αρχή τουλάχιστον να αποτελέσει ένα εμπόδιο στην λειτουργία της αφήγησης, η εκπαιδευτική πράξη αναδεικνύει ότι αν υπάρχει το κατάλληλο κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας, η γλώσσα παύει να αποτελεί ουσιαστικό εμπόδιο.

Οι προσκλήσεις επισκεπτών και οι εκπαιδευτικές επισκέψεις (4)

Είναι προφανές ότι προκειμένου να η πρόσκληση των επισκεπτών να είναι διδακτικά αποτελεσματική, πρέπει να έχει γίνει η κατάλληλη προετοιμασία τόσο από τον εκπαιδευτικό όσο και από τους μαθητές. Η ίδια προϋπόθεση ισχύει και για τις εκπαιδευτικές επισκέψεις, οι οποίες μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές στην ανάπτυξη των πολιτισμικών οριζόντων των μαθητών. Όπως υπογραμμίζουν οι Villegas & Lucas (2002) οι εκπαιδευτικές επισκέψεις βοηθούν τους μαθητές να γίνουν «περιπατητές ανθρωπολόγοι» και να ανακαλύψουν άγνωστες μέχρι τότε πολιτισμικές αναφορές.

Τα σχέδια εργασίας (5)

Τα σχέδια εργασίας (μέθοδος project) αξιοποιούν τα βιώματα των μαθητών και προωθούν την συνεργασία και την ερευνητική διάθεση. Συγχρόνως, μπορούν να συνδυάσουν πολλά διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος, αλλά και να αξιοποιήσουν διδακτικές τεχνικές όπως οι εκπαιδευτικές επισκέψεις και οι προσκλήσεις που, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, προτείνονται για την διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Βασικά κριτήρια επιτυχίας

Μερικά βασικά κριτήρια επιτυχίας για την υλοποίηση αποτελεσματικών προγραμμάτων πρόληψης της συμπεριφοράς σε επίπεδο σχολείου:

- ✓ Άμεση διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων.
- ✓ Ανάπτυξη σχέσεων υποστήριξης & αμοιβαίου σεβασμού με μαθητές, προσωπικό, γονείς.
- ✓ Υποστήριξη & ενίσχυση θετικών ακαδημαϊκών & κοινωνικών συμπεριφορών μέσω οργανωμένων συστημάτων
- ✓ Επένδυση σε πολυσυνθετικές παρεμβάσεις σε εύρος τάξεων.
- ✓ Συνδυασμός και συντονισμός παρεμβάσεων σε επίπεδο τάξης και ολόκληρου σχολείου.
- ✓ Συνεχής έμφαση στην πρόληψη.

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας!
Ευχόμαστε καλή συνεργασία!

